

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

1 (15)

2015-02-13

Dnr: 551-3122-13
Anl.nr: 0331-90-001

Ova Production AB
Sörgården
744 95 Vittinge

Kungörelsedelgivning

Omprövning av tillstånd meddelat med stöd av miljöskyddslagen för Ova Production AB:s verksamhet på fastigheten Boksta 4:2 i Heby kommun

*Verksamhetskod 1:20 enligt 2 kap. 3 § miljöprövningsförfordningen (2013:251)
2 bilagor*

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län lämnar med stöd av 9 kap. miljöbalken Ova Production AB (bolaget), med organisationsnummer 556277-3803, tillstånd till djurhållning av tappar och hönor på fastigheten Boksta 4:2 i Heby kommun. Tillståndet är en omprövning enligt 24 kap. 5 § miljöbalken av tidigare tillstånd meddelat med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) den 7 mars 1983, dnr: 1821-2093-82.

Tillståndet gäller för djurhållning omfattande högst 39 484 platser för fjäderfä.

Villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ingivna handlingar för omprövning eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Hanteringen av gödselmedel ska ske på ett sådant sätt att läckage och spill samt olägenheter för närboende så långt som möjligt begränsas.
3. Spridning av gödselmedel ska grundas på aktuell markkartering samt anpassas till grödans behov. Markkartering av egen spridningsareal ska ske minst vart tionde år. En växtnäringsbalans avseende kväve och fosfor ska upprättas minst en gång vart tredje år.
4. På jordar som uppnått högsta och näst högsta fosforklass, P-AL klass V och klass IVB, får ingen ytterligare fosfor tillföras.
5. Spridning av gödselmedel får inte ske närmare vattenförande dike, d.v.s. dike som vid spridningstillfället inte är torrt, än 5,5 meter. Längs kant mot, på topografiska kartan blåmarkerade, sjöar, vattendrag och diken ska en permanent bevuxen skyddszon på minst 5,5 meter lämnas. Skyddszonerna ska vara ogödslade och får inte besprutas med kemiska bekämpningsmedel. Skyddszonerna får brytas för nyinsådd högst en gång vart femte år eller efter

godkännande av tillsynsmyndigheten. Skyddszonernas bredd ska mätas från dikets övre kant (delegation).

6. Tidpunkten för spridning av organiska gödselmedel ska väljas så att förluster av växtnäring och olägenheter för närboende minimeras. Spridningen ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Vid spridning på obevuxen mark ska myllning eller nedbrukning ske så snart som möjligt och senast inom 12 timmar.
7. Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel får inte ske närmare enskild vattentäkt än 25 meter utan godkännande från tillsynsmyndigheten (delegation).
8. Fastgödsel ska lagras torrt, vindskyddat och under tak senast 18 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.
9. Tvättvatten från stallarna ska avledas till nederbördsskyddad uppsamlingsbrunn. Tvättvattenlagringen ska hållas fri från ytterligare gödsel förorening. Ändringarna ska vara färdigställda senast 18 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.
10. Förbränning av kadaver från den egna djurhållningen ska ske på sådant sätt att olägenheter för närboende så långt som möjligt begränsas. Tillsynsmyndigheten får vid behov fatta beslut om ytterligare villkor för att minimera olägenhet (delegation).
11. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl uppmärkt under tak och på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppstår.
12. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska, utöver vad som följer av punkt 11, förvaras på tät, invallad yta eller motsvarande skydd som tillsynsmyndigheten kan tillåta. Invallningen ska rymma en volym som motsvarar den största behållarens volym plus minst 10 % av summan av övriga behållares volym. Skyddsanordningar ska vara färdigställda senast 1 år efter att detta beslut vunnit laga kraft, eller vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten beslutar (delegation).
13. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger följande begränsningsvärden:
50 dBA dagtid vardagar (kl. 07.00-18.00)
45 dBA kvällstid (kl. 18.00-22.00),
samt lördag, söndag och helgdag (kl. 07.00-18.00)
40 dBA nattetid samtliga dygn (kl. 22.00-07.00)

Den momentana ljudnivån får nattetid vid bostäder inte överstiga 55 dBA.

Kontroll ska ske så snart det har skett stora förändringar i verksamheten eller på tillsynsmyndighetens begäran. Angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom omgivningsmätningar eller närfältsmätningar och beräkningar.

14. Verksamheten ska inge ett förslag på kontrollprogram till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att tillståndet vunnit laga kraft.

Delegationer

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende:

- a) Brytning av skyddszoner för nyinsådd (villkor 5)
- b) Gödselmedels- och bekämpningsmedelsanvändning i närheten av enskild vattentäkt (villkor 7)
- c) Förbränning av kadaver (villkor 10)
- c) Kemikalier (villkor 12)

Återkallelse av tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen återkallar med stöd av 24 kap. 3 § första stycket miljöbalken tidigare beslut utfärdat av Länsstyrelsen i Västmanlands län den 7 mars 1983, dnr: 1821-2093-82. Återkallandet gäller från och med att detta beslut vunnit laga kraft.

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar att kungörelse om detta beslut ska införas inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Uppsala Nya Tidning och Sala Allehanda, (se bilaga 2). Kungörelsedelgivningen sker enligt reglerna i 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Omprövningen föranleds av en ansökan om villkorsändring från Heby kommun. Heby kommun anger i sin ansökan att villkor två i det befintliga tillståndet är oprecist på ett sätt som omöjliggör en effektiv tillsyn. Villkoret behandlar gödsellagringen. Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län beslutade den 21 januari 2014 att inleda omprövning av tillståndet. I beslutet konstaterar Miljöprövningsdelegationen att villkor ett även det är oprecist, att tillståndet är över 30 år gammalt och att det utfärdats med stöd av den äldre miljöskyddslagen. Sammantaget ansågs inte tillståndet avspegla de krav som idag rimligen kan ställas på verksamheten. Miljöprövningsdelegationen förelade samtidigt bolaget att komma in med underlag för omprövningen.

Verksamheten är inte längre tillståndspliktig utan anmälningspliktig enligt 2 kap. 3 § Miljöprövningsförordningen (2013:251). Bolaget har valt att behålla tillståndet som ett s.k. frivilligt tillstånd och att genomgå en omprövning.

Tidigare tillståndsbeslut

Verksamheten bedrivs i enlighet med tillstånd enligt miljöskyddslagen meddelat av Länsstyrelsen i Västmanlands län, dnr 1821-2093-82, den 7 mars 1983. Tillståndet omfattar totalt 36 630 platser. Den 6 oktober 2006 utökade bolaget efter anmälan till Miljö- och byggnämnden antalet platser till 39 484.

Ärendets handläggning

Underlag för omprövning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 26 juni 2014. Efter kompletteringar kungjordes materialet i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Sala Allehanda. Underlaget remitterades till Länsstyrelsen i Uppsala län och Miljö- och byggnämnden i Heby kommun. Yttranden har kommit in från Länsstyrelsen, Miljö- och byggnämnden samt från en närboende. Bolaget samt närboende har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Yrkanden

Skyddsavståndet till Skattmansöån är i det nuvarande tillståndet 20 meter. Verksamheten anser att en permanent bevuxen skyddszon på sex meter borde vara tillräckligt som skyddsavstånd.

Verksamheten motsätter sig den nuvarande regleringen av tidpunkten för gödselspridning. Gödselspridning under helgerna undviks i görligaste mån men dispens bör kunna ges under ett intensivt vårbruk. Detta har blivit ännu viktigare sedan reglerna för nitratkänsligt område började gälla och mer gödsel måste ut i samband med vårbruket.

Förslag till villkor

Bolaget anser inte att några ytterligare villkor är nödvändiga.

Bolagets beskrivning av verksamheten

Verksamheten bedriver uppfödning av tuppar och hönor för användning inom läkemedelsindustrin. I tillväxtstallarna på Sörgården föds tuppkycklingar upp i två stallbyggnader. Här är kycklingarna från att de är daggamla till en vikt på ca 1,3 kg. I ett separat tillväxtstall sker uppfödningen av avelsdjur/föräldradjur, också här från daggamla kycklingar upp till en vikt på ca 1,3 kg. Den fortsatta uppfödningen sker i två slutuppfödningstallar "Gula husen". I anslutning till slutuppfödningstallarna finns en stallavdelning för vuxna tuppar och hönor. Här hålls replikat av avelsdjuren samt hönor som producerar ägg för hönsantikroppar. Antalet platser för djur med en ålder > 16 veckor är 16 200, motsvarande 162 djurenheter. Antalet platser för djur med en ålder < 16 veckor är 23 284, motsvarande 116,42 djurenheter. Det totala antalet platser uppgår till 39 484, motsvarande 278,42 djurenheter. I verksamheten bedrivs konventionell växtodling. Den egna odlade arealen uppgår till 92 ha.

Underlag för omprövning

Gödselhantering

I stallarna lagras gödseln på gödselmattor under burarna. Utgödsling sker två gånger per vecka. Gödseln i tillväxtstallarna lagras som kletgödsel i tre mindre gödsellaguner invid varje stall. Gödsellagringen invid tillväxtstallarna för tuppkycklingar är försedda med tak. Tak saknas för lagringen i anslutning till tillväxtstallet för avelsdjur/föräldradjur. Tillsammans har de tre mindre gödsellagunerna en överkapacitet i förhållande till den årliga gödselproduktionen. Tvättvattnet från de tre stallarna på Sörgården avleds till en gemensam takförsedd tvättvattenbrunn som rymmer 60 m³.

Gödseln från slutuppfödningstallarna hanteras som kletgödsel och förvaras i en gemensam gödsellagun utan tak. Gödsellagunen är ursprungligen en ombyggd flytgödselbrunn med en volym på 650 m³. Brunnen har anpassats till lagring av fastgödsel genom att den försetts med en körväg av betong som gör det möjligt att lasta ur gödsel med hjälp av en lastmaskin. Gödselproduktionen i de båda avdelningarna uppgår till 525 m³ per år. Lagringskapaciteten motsvarar 14 månaders produktion. Gödseln från stallet för avelsdjur/föräldradjur lagras på en takförsedd fastgödselplatta i direkt anslutning till stallet. Plattan har en lagringskapacitet på 25 m³.

Tvättvattnet från slutuppfödningstallarna leds via kulvert till en lagringsbrunn utan tak i anslutning till gödsellagunen. Lagringsbrunnen rymmer 200 m³ och den årliga tvättvattenvolymen uppgår till mellan 50 och 60 m³. Hela volymen kan inte utnyttjas då brunnen även utnyttjas som kopplingsplats för de transportskruvar som transporterar gödsel till gödsellagringen.

Bolaget har utrett två alternativ till den nuvarande gödsellagringen vid slutuppfödningstallarna. Det första alternativet innebär att gödsellagringen och tvättvattenbrunnen förses med vindnätsväggar och tätslutande tak av betong. Även den befintliga fastgödselplattan vid stallen för avelsdjur/föräldradjur förses med väggar av vindväv. Täta tak och vindnätsväggar minskar, enligt utredaren, ammoniakavgången vid lagring från 25 % till 5 %. Tak förhindrar uppblötning av gödseln och minskar lagringsvolymen med 50 % av nederbörds mängden. Utredaren uppskattar kostnaden till 630 000 kr exkl. moms.

Det andra alternativet är att bygga en ny gödsellagun bättre anpassad till den gödselhantering som i dag sker på gården. Lagunen förses med tak och nätväggar samt en ny lastningsplatta i anslutning till behållaren. Den befintliga uppsamlingsbrunnen kan behållas och användas som en kopplingsbrunn för avskiljning av tvättvatten. Lagringen av tvättvatten bör ske i en ny nedgrävd betongbehållare med ett tätt tak och en volym på minst 45 m³. Alternativ två har samma positiva effekt på ammoniakavgången som alternativ ett. Effektiviteten vid utlastning av gödsel kommer att öka till följd av en större utgödslingsplatta och bredare infart till lagunen. En friliggande placering av tvättvattenbrunnen medför att det blir möjligt att använda modern teknik med slangspridningsutrustning vid spridning av tvättvattnet. Det kommer även att bli en ren in- och utlastning av djur vid gavelporten till ett av stallarna, eftersom den tidigare kollisionen mellan

gödselhanteringen och djurhanteringen byggs bort. Utredaren uppskattar kostnaden till 1 125 000 kr exkl. moms. I summan ingår vindväggar vid befintlig fastgödsellagring under tak, precis som i alternativ ett.

Bolaget anser att effekterna av de båda investeringsalternativen idag inte är ekonomiskt försvarbara eftersom de miljöstörningar som orsakas av anläggningen är minimala enligt Heby kommuns utredningar.

Utsläpp till vatten

Den brukade arealen avvattnats till Skattmansöån. Skattmansöån har måttlig ekologisk status. Miljökvalitetsnormen är att vattenförekomsten ska uppnå god ekologisk status till år 2021. Bolaget följer de bestämmelser som gäller inom nitratkänsligt område. Permanent bevuxna skyddszoner på sex meter mot Skattmansöån har funnits sedan länge. All åkermark har strukturkalkats senast efter skörden år 2014. Skyddszoner, strukturkalkning samt anläggande av fosfordammar anses vara de åtgärder som har störst effekt för reduktion av fosforläckaget från jordbruket. Verksamheten håller ett skyddsavstånd på 16 meter för gödselspridning invid vattentäcker.

Stallgödsel sprids höst och vår i samband med sådd. Verksamheten sprider 6-8 ton gödsel per hektar under en period på 1,5 år. Målet är att lägga högst 22 kg P årligen på fält i fosforklass 1-3 och 22 kg P vartannat eller vart tredje år på fält i de högre fosforklasserna. Fastgödseln sprids med fastgödselspridare. Regn och tvättvatten i gödselbehållaren körs ut med gödseltunna utrustad med släpslag. En mindre del av vattnet körs ut med vacuumtunna med vanlig spridarplatta. Lastningsytor av betong invid gödsellaggringsplatserna gör det möjligt att lasta gödselspridaren på tät yta och förhindrar näringsläckage vid lastning. Den gödsel som inte sprids i det egna jordbruket sprids via spridningsavtal på intilliggande jordbruk.

Bolaget har inlett en förstudie för se om det på ett ekonomiskt försvarbart sätt går att genomföra en uppsamling och rening av dagvatten och dräneringsvatten från hängrännor och stuprör. Det alternativ som undersöks är en rotzonsanläggning. Det föreligger i dagsläget inga resultat från denna förstudie.

Utsläpp till luft

Bolaget uppskattar, med hjälp av schabloner, den totala kväveförlusten i alla led till 35 %. Ammoniakavgång i stallet, vid lagring och i samband med spridning utgör de huvudsakliga förlustvägarna. Vid maximalt utnyttjande av stallarnas kapacitet avgår, enligt bolagets uppskattningar, 3 414 kg kväve per år. För att minimera kväveförlusterna hanteras gödseln så lite som möjligt. Gödseln sprids inför vår- och höstsådd med givor anpassade efter grödornas behov. Gödsel och gödselvatten myllas ner så snart som möjligt efter spridning och senast inom 12 timmar.

Lukt

Miljökontoret i Heby kommun har, efter klagomål från en närboende, genomfört en omfattande utredning och konstaterat att luktemissionerna från verksamheten på gården är ringa och att när de förekommer så faller de inom gränserna för vad som måste anses vara acceptabelt på landsbygden. Den förhärskande vindriktningen är syd/sydväst.

Energi

Bolaget har under det senaste decenniet metodiskt arbetat för att reducera användningen av olja och direktverkande el. Anläggningarna drivs idag till mer än 75 % av bioenergi. Den största delen består av egenproducerad spannmål och resterande del är lokalt inhandlad bränslepellets. Verksamheten har tre panncentraler lokaliserade vid gårdscentrum, Sörgården och Gula husen. Spannmålstorcken drivs med olja på grund av det höga effektbehovet. Elförbrukningen i produktionen uppgick år 2013 till 297 MWh.

Transporter

Växtodlingen medför inomgårdstransporter i samband med vårbruk, skörd och höstbruk. Foder transporteras från foderfabriken till uppfödningstillarna med traktor och bulksläp ca en gång i veckan.

De externa transporter består av leverans av spannmål från närliggande bönder i samband med skörd, borttransport av djur till slakt ca fyra gånger om året och diverse leveranser. Transporter, både interna och externa, sker i huvudsak mellan klockan 7 – 16. Under arbetsintensiva perioder för växtodlingen är arbetsdagarna längre.

Buller

Tupporna är den största bullerkällan i verksamheten på gården. Personalen använder alltid hörselskydd när de arbetar inne i stallarna, men ljudnivån utanför byggnaderna är så låg att den inte är störande för omgivningen. Övriga bullerkällor på gården är stallventilation, fodertillverkning och spannmålstorcken. Stallventilationen sker med s.k. mekanisk ventilation med varvtalsreglerade fläktar. Fläktarna placeras i höga trummor för att minimera ljudnivån från fläktarna. Fodertillverkningen sker med modern skivkvarn vilken dessutom är placerad centralt i byggnaden och omges av lagringssilor som dämpar ljudet från kvarnen. Spannmålstorcken är placerad på Sörgården och används endast en kort period på hösten. Torkanläggningen ligger fördelaktigt i förhållande till närboende. Bolaget har gjort bullermätningar direkt utanför slutuppfödningstillarna och foderfabriken. Närmsta bostadshus ligger mer än 150 meter från stall- och foderfabrik. Bolagets bedömning, utifrån de orienterade bullermätningarna, är att verksamheten håller sig inom Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller.

Kemikalier och avfall

De kemikalier som hanteras i verksamheten är i huvudsak växtskydds- och desinfektionsmedel. Samtliga bekämpningsmedel förvaras i ett godkänt kemikalierum bakom låst dörr. Rummet är frostfritt och saknar avlopp. Absolut finns för sanering av eventuellt spill.

En mindre mängd farligt avfall uppstår i verksamheten. Exempel på farligt avfall som regelbundet uppstår är spillolja, färgavfall, lösningsmedel, batterier, elektronikskrot, lysrör, lågenergilampor och glödlampor. Avfallet samlas upp i miljöboden och transporteras till Återbruket i Heby två till tre gånger per år. Tillstånd för avfallstransport finns.

Övrigt avfall som uppstår (t.ex. plastdunkar för växtskyddsmedel, gödning-, utsädes-, och snäckskalssäckar m.m.) lämnas antingen på SvegReturs insamlingsrundor eller till VAFAB Isätra. Wellpapp, trä och övrigt brännbart lämnas till Återbruket i Heby genom avtal. Kadaver förbränns i värmepanna i enlighet med beslut från Jordbruksverket.

Utfodring

Fodret bereds i den egna foderfabriken på gården vid de Gula husen och lagras i en fodersilo vid stallbyggnaden. Enzymet fytas tillförs fodret för att förbättra smältbarheten hos fosfor. Verksamheten tillämpar fasutfodring. Egenodlad spannmål utgör grunden i foderblandningen.

Yttranden

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Uppsala län har lämnat ett yttrande och anför i huvudsak följande. Skattmansöån ingår i Örsundaåns avrinningsområde. Inom vattenförvaltningens arbete har ett utkast till åtgärdsprogram tagits fram för Örsundaåns åtgärdsområde. Av materialet framgår att övergödning och fosforläckage är de största utmaningarna för att uppnå god ekologisk status. Huvuddelen av fosforbidraget kommer från jordbruket och det är också här de största förbättringsåtgärderna måste ske. I åtgärdsprogrammet listas åtgärder för att minska fosforläckage från odlad mark. Strukturkalkning och anpassade skyddszoner framhålls som de effektivaste åtgärderna. Underlaget visar att det, sett över hela åtgärdsområdet, är svårt att uppnå förbättringsbehovet även om hela listan med åtgärder blir verklighet. En bidragande orsak till detta är fosforpåslaget från sedimenten i Alsta sjö.

Åtgärdsområdet är jordbruksdominerat och kraftigt påverkat av näringsämnen från jordbruket. Länsstyrelsen anser mot bakgrund av detta att det är motiverat med villkor i syfte att minska påverkan. På marker som uppnått högsta och näst högsta fosforklass, P-AL klass V och IVB, bör ingen ytterligare fosfor tillföras.

Miljö- och byggnämnden

Miljö- och byggnämnden har lämnat in ett yttrande och anför i huvudsak följande. Spridning av gödsel ska grunda sig på aktuell markkartering avseende växttillgängligt fosfor (P-AL). Markkartering avseende fosfor ska göras minst vart tionde år. När jorden uppnått de högsta fosforklasserna (P-AL klass IVB samt V) får ingen ytterligare fosfor tillföras. Verksamheten ska aktivt arbeta med att energieffektivisera, minska energiåtgång och använda förnyelsebara energikällor i möjligaste mån. Verksamheten ska befrämja åtgärder som förhindrar ammoniakförluster från gödsellagring. Rening av avloppsvatten från personalutrymmen ska ske enligt nu gällande regler. I tillståndsförfarandet är det viktigt att beakta förekomst av klagomål på lukt.

Övriga

En närboende har kommit in med ett yttrande och anför i huvudsak följande. Verksamheten är olägligt placerad i förhållande till den närboendes fastighet. Avståndet till den närboendes fastighet är 150-200 meter. Verksamheten ligger i en

dalgång och i ogynnsam vindriktning. Tupp gödsellukt känns från anläggningen uppskattningsvis 150 dagar per år. Störningen är inte av tillfällig karaktär. Den närboende förutsätter att villkoren uppdateras med t.ex. krav på lock över gödsel förvaringen, nu när tillståndet omprövas. Det är viktigt att det framgår att syftet med locken är både miljömässiga och lukt reducerande. Locken ska minimera luktspridning och vid behov modifieras tills förväntad effekt uppnås. Det bör också åligga verksamheten att utreda om de finns något man kan göra åt ventilationsluften. Relativt enkla åtgärder har tidigare diskuterats, såsom s.k. dimning och förlängda avluftskanaler. Den närboende anser att gödselspridning på helger eller före 15 augusti bör ske först efter samspråk med berörda grannar.

Bolagets bemötande av yttranden

Bolaget anför i huvudsak följande. Både Länsstyrelsen och Kommunen skriver i sina yttranden att de förordar villkor som minskar verksamhetens bidrag av näringsämnen till Skattmansöån, att ingen ytterligare fosfor bör tillföras till marker som uppnått de högsta fosforklasserna (IVB och V). Det är dock inte uppenbart om Kommunen och Länsstyrelsen menar tillförsel i form av förrådsgödsling eller om de anser att ingen gödsel alls får spridas på den arealen.

Ytterligare spridningsbegränsningar, utöver vad som följer av att verksamheten ligger i nitratkänsligt område, resulterar i fler transporter. Verksamheten skulle bli tvungen att föra bort en större andel av gödseln via spridningsavtal. Ytterligare spridningsbegränsningar kan också resultera i fler spridningsdagar, då verksamheten inte kan ansvara för planeringen. Kommunen skriver att det är viktigt att beakta förekomst av klagomål på lukt. Det är en tveksam kommentar då de själva efter utförlig utredning konstaterat att ingen olägenhet förekommer utan att lukten faller inom vad som måste anses acceptabelt på landsbygden.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Förutsättningar för omprövningen

Enligt 24 kap. 5 § punkt 1 miljöbalken kan en tillståndsmyndighet ompröva ett tillståndsbeslut, ändra, upphäva eller meddela nya villkor, när det förflutit 10 år från det att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft. Miljöprövningsdelegationen tog den 21 januari 2014 beslut om att inleda omprövning med den ovanstående punkten som grund. Vid omprövning med stöd av 24 kap. 5 § miljöbalken får tillståndsmyndigheten inte meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller avsevärt försvåras. Den befintliga verksamheten har därför inte blivit föremål för en lokaliseringsbedömning i omprövningsförfarandet.

Verksamheten är inte tillståndspliktig utan anmälningspliktig enligt 2 kap. 3 § Miljöprövningsförordningen (2013:251). Bolaget har valt att behålla tillståndet som ett s.k. frivilligt tillstånd och att genomgå en omprövning. I verksamheten finns 39 484 platser för fjäderfä. Tillståndsplikten gäller för anläggningar med mer än 40 000 platser för fjäderfä. Sammantaget anser Miljöprövningsdelegationen att det är motiverat med samma ambitionsnivå i villkoren som för en tillståndspliktig verksamhet.

Verksamheten har utökats med 2854 platser i förhållande till det ursprungliga tillståndet. Ett ytterligare uppfödningstall byggdes 2006 i samband med att nya burar, anpassade till idag gällande bestämmelser, installerades. Resultatet blev en marginell ökning av antalet platser. Utökningen skedde efter anmälan till tillsynsmyndigheten. Miljöprövningsdelegationen bedömer att utökningen är av mindre karaktär och att den nuvarande omfattningen kan hanteras i omprövningen.

Tillåtlighet

Tillståndets omfattning

Tillståndet omfattar djurhållningen, fodertillverkningen, den växtodling som sker inom ramen för verksamheten samt lagring och spridning av gödselmedel. För det fall att gödseln avyttras har bolaget endast genom avtal möjlighet att ställa krav på hur den avyttrade gödseln sprids. Bolaget kan, enligt Miljöprövningsdelegationens uppfattning, inte hållas ansvarig för eventuella olägenheter som uppstår vid spridning på annan mark än den som verksamheten själv brukar. Krav i samband med spridningen av den avyttrade gödseln bör istället ställas gentemot mottagaren.

Förbränning av kadaver från det egna jordbruksföretaget prövas, efter anmälan, av Jordbruksverket. Förbränningen omfattas samtidigt av miljöbalkens krav och anmälningsplikt enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251). Miljöprövningsdelegationen har beaktat förbränning av kadaver i prövningen.

Behandling av sanitärt avloppsvatten tas inte upp i denna prövning utan hanteras i särskild ordning av tillsynsmyndigheten.

Tillståndet gäller tillsvidare.

Miljöbalkens mål och miljömålen

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken syftar bestämmelserna i balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Av de nationella miljömålen kommer verksamheten främst att påverka miljömålen ”ingen övergödning”, ”ett rikt odlingslandskap” och ”bara naturlig försurning”. Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut, och om de åtgärder som redovisat vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att verksamheten inte strider mot miljöbalkens mål eller miljömålen.

De allmänna hänsynsreglerna

Enligt 2 kap. 1 § miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. iakttas. Detta gäller när frågor om tillåtlighet och tillstånd prövas samt vid tillsyn enligt miljöbalken.

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut, och om de åtgärder som redovisat vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att

verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken ska de krav ställas som behövs för att följa en miljö kvalitetsnorm. Enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ska myndigheter och kommuner ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs. Regeringen har i luftkvalitetsförordningen (2010:477) fastställt miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar och ozon. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har, med stöd av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, beslutat om miljö kvalitetsnormer för ytvatten- och grundvattenförekomster. Flera villkor i detta beslut syftar till att minska växtnärläckaget. Miljöprövningsdelegationen finner att verksamheten, om den bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas vidtas, inte kommer att medföra att någon miljö kvalitetsnorm överskrids.

Villkor

Miljöprövningsdelegationen anser att villkor ska föreskrivas avseende hantering av gödselmedel, avfall, kemikalier och buller. Avgörande för villkoren är bedömningen i 2 kap. 7 § miljöbalken. Här anges det att de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. och lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska gälla i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. Miljöprövningsdelegationen bedömer att villkoren är skäligen och att de inte är så ingripande att verksamheten omöjliggörs eller avsevärt försvåras.

En utgångspunkt för den individuella prövningen är att verksamheten inte ska dubbelregleras genom tillståndet. Villkor som återfinns i tillämplig lagstiftning bör undvikas om de inte finns särskilda skäl att omvandla dessa till lagkrav. Anläggningen ligger i nitratkänsligt område enligt förordning (1998:915) om miljö hänsyn i jordbruket. Verksamheten ska, enligt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljö hänsyn i jordbruket, ha utrymme för lagring av stallgödsel som minst motsvarar en gödselproduktion på tio månader. En tillräcklig lagringskapacitet för att möjliggöra en ur miljösynpunkt optimal spridning är även Best Available Technique (BAT). Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget har visat att verksamheten har tillräcklig lagringskapacitet. Dokumentationskrav för avyttrad stallgödsel regleras i 14 § SJVFS 2004:62. Skäl att ställa mer långtgående krav än vad som framgår av föreskriften har inte framkommit i ärendet.

Miljöprövningsdelegationen har vid handläggning av detta ärende beaktat energi, förorenad mark, risk för haverier och nedläggning av verksamheten men inte bedömt det motiverat med särskilda villkor i dessa frågor.

Gödselhantering (villkor2-9)

Gödselhantering kan ge upphov till olägenhet för människors hälsa och miljön, bl.a. i form av lukt, flugor, förorening av yt- och grundvatten m.m. Verksamheten ska så långt som möjligt verka för att olägenheter för människors hälsa och miljön

inte uppstår. Miljöprövningsdelegationen finner inte det motiverat att villkora om generella skyddsavstånd till bostäder vid spridning av organiska gödselmedel utan bedömer det tillräckligt att föreskriva att hanteringen ska ske på ett sådant sätt att olägenheter för närboende så långt som möjligt begränsas.

Rätt dosering av gödselmedel är nödvändigt för god hushållning. För detta behövs kännedom om markens och gödselns näringsinnehåll samt grödans behov av näringsämnen. Miljöprövningsdelegationen bedömer att växtnäringsbalanser bör upprättas minst en gång vart tredje år och att markkartering bör ske vart 10:e år.

Jordbruksverkets riktlinjer för gödsling och kalkning år 2014 anger att fosforgödsling inte är ekonomiskt motiverat på marker inom fosforklass IVB och V. Endast för potatis, sockerbetor och fodermjäs kan undantag vara motiverade. Det har i ansökningsprocessen inte framkommit några uppgifter om mark- eller odlingsförhållanden som skulle få Miljöprövningsdelegationen att komma fram till en annan bedömning. Skattmansöän riskerar att inte klara miljökvalitetsnormen god ekologisk status år 2021. Som framgår ovan har myndigheter vid prövning och tillsyn en skyldighet att verka för att miljökvalitetsnormerna uppfylls. Miljöprövningsdelegationen anser att det i det aktuella fallet inte är miljömässigt eller ekonomiskt försvarbart att fosforgödsla marker inom fosforklass IVB och V. Det finns ingen anledning att tillåta en ur resurshanteringssynpunkt tveksam hantering bara på grund av att gödselmottagaren i det här fallet styrs av andra ekonomiska förutsättningar, då han samtidigt är gödselproducent. Bolaget har i sitt bemötande framhållit att ytterligare spridningsbegränsningar medför ökade transporter. Gödsel från fjäderfä är en värdefull resurs som samtidigt är förknippad med stor miljöpåverkan. Ur resurs- och hushållningsperspektiv framstår det fortfarande som mer motiverat att näringsämnena tillförs mark där de gör nytta. Delegationen har mot bakgrund av det ovanstående valt att ställa som villkor att ingen fosfor ska tillföras jordar som uppnått högsta och näst högsta fosforklass, P-AL klass V och klass IVB. Här avses inte enbart förrådsgödsling.

Skyddszoner minskar risken för ytavrinning av växtnäring och bekämpningsmedel, minskar den partikulära borttransporten av fosfor och kan även ha en positiv inverkan på den biologiska mångfalden. Mot bakgrund av det känsliga läget och recipientens utsatthet bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är motiverat med en högre ambitionsnivå för skyddszoner än den grundnivå som följer av Jordbruksverkets föreskrifter. Villkoret är, i denna del, i överensstämmelse med bolagets yrkande.

Tidpunkten för spridning är en viktig faktor för att minimera förluster av näringsämnena, såväl tid på året som aktuella väderleksförhållanden. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte är motiverat med ett specifikt förbud mot gödselspridning under helger. Tidpunkten ska istället väljas så att förluster av växtnäring och olägenheter för närboende minimeras. Spridningen ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Ett spridningsförbud under vissa tider, annat än det som följer av lagstiftningen, kan stå i konflikt med en snabb och miljömässigt fördelaktig spridning. För de fall gödsel sprids på obrukad mark är det angeläget att myllning eller nedbrukning sker omgående i syfte att minimera

ammoniakavgången. Verksamheten har åtagit sig att mylla eller bruka ner gödseln inom tolv timmar. Villkoret är i linje med bolagets åtagande.

Skydd av grundvatten för dricksvattenändamål har hög prioritet. Spridning av gödselmedel nära vattentäkter innebär en risk för påverkan på vattenkvalitén, både i form av bakterier och förorenande ämnen. Spridning av bekämpningsmedel riskerar att förorena vattentäkter med bekämpningsmedel och dess nedbrytningsprodukter. Faktorer som marklutning, jordart, förekomst av avgränsande dike, typ av vattentäkt m.m. påverkar risken för förorening i det enskilda fallet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att 25 meter utgör ett tillräckligt skyddsavstånd. Om bolaget vill sprida gödselmedel eller bekämpningsmedel närmare enskild vattentäkt än 25 meter, åligger det bolaget att för tillsynsmyndigheten visa att det kan ske utan risk för påverkan på vattentäkten.

Det har förekommit klagomål på lukt från verksamheten. Miljöprövningsdelegationen har inte någon anledning att ifrågasätta den mycket grundliga utredning tillsynsmyndigheten gjort angående lukstörningar från slutuppfödningstillarna. I utredningen kommer bygg- och miljöförvaltningen fram till att störningen inte är att betrakta som en olägenhet för människors hälsa eller miljön utan måste kunna accepteras på landsbygden. Utredningen kommer samtidigt fram till att det är högst sannolikt att gödselbrunnarna bidrar stort till lukten.

Ammoniakavgång i samband med lagring utgör en betydande del av den totala kväveförlusten. Miljöprövningsdelegationen anser därför att det är motiverat med villkor för lagring av stallgödsel. BAT för lagring av fast hönsgödsel är att förvara gödseln torrt, ventilerat och under tak. Miljöprövningsdelegationen delar inte bolagets bedömning att de utredda gödsellagringsalternativen är ekonomiskt oförsvarbara. Utredningen visar, enligt Miljöprövningsdelegationens uppfattning, att det med relativt enkla åtgärder går att göra betydande miljövinster och minska luktpåverkan på omgivningen. Anläggningens lokalisering i förhållande till närmsta närboende understryker behovet av skyddsåtgärder för att minimera ammoniakavgång och lukt.

Tvättvattenlagringen förorenas i dagsläget av fastgödsel från en gödselskrub. Gödselmängden är förhållandevis liten men situationen är inte acceptabel i längden. Tvättvattenlagringen ska hållas fri från ytterligare gödsel förorening.

Gödsellagringsanordningarna vid slutuppfödningstillarna är ursprungligen byggda för flytgödsel. Bolaget benämner gödseln som kletgödsel. Miljöprövningsdelegationen erfar att det rör sig om fastgödsel som blöts upp i samband med lagring. Det andra av de två gödsellagringsalternativ bolaget utrett innebär en ombyggnad och anpassning till dagens situation. Alternativet är dyrare, jämfört med alternativ ett, men medför positiva effekter i form av effektivare hantering. Alternativet innebär även att man bygger bort problemet med gödsel förorening av tvättvattenbrunnen. Bolaget har inte förordat något av alternativen. Miljöprövningsdelegationen tar inte ställning för det ena eller det andra alternativet utan reglerar i villkor vilka funktioner gödsellagringsen ska uppfylla.

Gödsellagringsanordningarna vid Sörgården och fastgödsellagringen invid avdelningen för avelsdjur/föräldradjur är små och ligger relativt vindskyddat. Här bedöms inte det ytterligare vindskydd som vindnätsväv ger motiverat.

I den utredning om luktstörning tillsynsmyndigheten gjort bedöms ventilationens bidrag som mer oklart. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att slutuppfödningstallarnas lokalisering är olycklig i förhållande till närmsta närboende. Den närboendes hus ligger högre än stallarna och i den huvudsakliga vindriktningen. Mellan stallarna och närmsta boende finns i stort sett endast åkermark. Det är tveksamt om det är möjligt att höja utsläppspunkterna för ventilationen på ett sätt som skulle få någon effekt på en luktstörning. Dimning eller installation av biofliter är kostsamt och tekniken befinner sig fortfarande på ett försöksstadium. Miljöprövningsdelegationen anser inte att det är skäligt att villkora om installation av sådana luktreducerande tekniker. Miljöprövningsdelegationen bedömer, mot bakgrund av det ovanstående, att det inte är motiverat med villkor avseende ventilation.

Kemikalier och avfall (villkor 10-12)

Förbränning av kadaver ska bedrivas på ett sådant sätt att olägenheter för närboende så långt som möjligt begränsas. Det har i prövningen inte framkommit några uppgifter om att luktstörning från förbränningen skulle utgöra ett problem. Det är angeläget att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att agera om problem skulle uppstå. Se vidare under delegationer.

Kemiska produkter, t.ex. bekämpningsmedel, drivmedel och eldningsolja samt avfall och farligt avfall ska förvaras och hanteras så att omgivningen skyddas mot föroreningar eller smitta. Avfall och restprodukter ska om möjligt nyttiggöras.

Buller (villkor 12)

Villkoret är utformat i enlighet med vedertagen praxis.

Återkallelse av tidigare beslut

Detta beslut ersätter tidigare beslut utfärdat av Länsstyrelsen i Västmanlands län den 7 mars 1983, dnr: 1821-2093-82. Det gamla tillståndet återkallas när detta beslut vinner laga kraft. Eftersom beslutet avser en redan pågående verksamhet behöver tillståndet inte tas i anspråk innan det gamla återkallas.

Delegationer

Miljöprövningsdelegationen anser det lämpligt att tillsynsmyndigheten fattar beslut i avgränsade frågor rörande skyddszoner, kemikaliehantering, förbränning av kadaver och spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel i anslutning till enskilda vattentäcker. Delegationen överlåter därför åt tillsynsmyndigheten att fatta beslut enligt vad som framgår av villkor 5, 7, 10 och 12.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten, under förutsättning att de omprövade villkoren iakttas, är förenlig med miljöbalkens allmänna mål och hänsynsregler samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser.

Information

Detta tillstånd befriar inte bolaget från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Bestämmelserna i 12 kap. miljöbalken om miljöhänsyn i jordbruket samt förordningen 1998:915 om miljöhänsyn i jordbruket ska särskilt beaktas. Vidare ska förordningen om animaliska biprodukter (EG nr 1069/2009) och Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter, och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur och människor beaktas.

Ändrade ägandeförhållanden ska enligt 32 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) snarast möjligt meddelas till tillsynsmyndigheten av den nya verksamhetsutövaren.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, se bilaga 1. Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 20 mars.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län. I beslutet har deltagit länsassessor Mikaela Öster, ordförande, och miljöskyddshandläggare Ing-Marie Askaner, miljöskakunnig. Ärendet har beretts av miljöskyddshandläggare Henning Persson.

Mikaela Öster

Ing-Marie Askaner

Henning Persson

Bilagor:

1. Hur man överklagar till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.
2. Kungörelsedelgivning

Sändlista:

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Havs- och Vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg
Jordbruksverket, 553 16 Jönköping
Länsstyrelsen i Uppsala län, Hamnesplanaden 3, 7561 86 Uppsala
Heby kommun, 744 88 Heby
Miljö- och byggnämnden, Heby kommun, 744 88 Heby

Akten
Miljöskydds enheten (HP och IMA)
Rätts enheten (MÖ och AI)